

EU:n valtiontukisääntely maa-, metsä- ja kalatalousaloilla

Neuvotteleva virkamies Vesa Kahilampi

1.10.2020

Toimialakohtainen sääntely

Valtiontukisäännöt poikkeavat tietyillä toimialoilla yleisestä sääntelystä.

SEUT 107: Valtiontukikielto ja poikkeukset

SEUT 42: Maa- ja kalataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan sovelletaan kilpailusääntöjä vain siltä osin, kuin Euroopan parlamentti ja neuvosto määrittävät.

= Maataloudella ja kalastuksella omat valtiontukisäännöt

Perusteena sektorin ominaispiirteet

- Tiivis linkki EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan / yhteiseen kalastuspolitiikkaan
- Yritysten koko ja sektorin rakenne, alueellinen merkitys

Toimialakohtainen sääntelykehikko

- Sektorikohtaiset säännöt: maatalous
  - Euroopan unionin suuntaviivat maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 (2014/C 204/01)
  - Maa- ja metsätalousalan ryhmäpoikkeusasetus (702/2014)
  - Maatalousalan de minimis –asetus (1408/2013)
- Sektorikohtaiset säännöt: kalatalous
  - Kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukien tarkastelemista koskevat suuntaviivat (2015/C 217/01)
  - Kalastus- ja vesiviljelyalan ryhmäpoikkeusasetus (1388/2014)
  - Kalastus- ja vesiviljelyalan de minimis –asetus (717/2014)
- Komissiossa kaikista sektoreista vastaa DG COMP

Maatalouden valtiontuki

Maataloustuotteet on määritelty EU-tasolla.

- Kirjattu sopimukseen Euroopan unionin toiminnasta (SEUT) ja sen liitteeseen I.
- SEUT art. 38: ”Maataloustuotteilla tarkoitetaan maanpinnan kasvutuotteita, kotieläintalouden tuotteita ja kalataloustuotteita sekä sellaisia ensimmäisen jalostusasteen tuotteita, jotka suoraan liittyvät näihin tuotteisiin.”
- Rajanveto ei aina intuitiivista:
  - Pidemmälle prosessoitu maataloustuote ei ole enää maataloustuote
    - Vilja on maataloustuote, siitä tehty leipä ei ole.
    - Maito on maataloustuote, siitä tehty jogurtti ei ole.
  - Viini on maataloustuote, olut ei ole.
  - Metsäpuun taimiviljelmä on maataloutta, metsäpalsta ei ole.

Maatalouden valtiontuki

Mahdollista, että tuote löytyy SEUT liitteestä I, mutta muut ehdot eivät täyty:

- Maataloustuote edellyttää aina viljelijää
  - Kasvatettu sieni, marja tai yrtti = maataloustuote
  - Metsäsieni, -marja tai villiyrtti = ei-maataloustuote
- Uudet rajatapaukset haastavat tulkintaa
  - Syötäväksi viljelty hyönteinen
  - Vertikaaliviljely

Vaikka kansallisesti voidaan puhua ”maatilasta”, tila ei välttämättä tuota EU-määritelmän mukaista maataloustuotetta.

Kalastus- ja vesiviljelyn valtiontuki

Kalastus- ja vesiviljelytuotteet määritelty myös SEUT liitteessä I.

- Kalat, äyriäiset, nilviäiset ja niistä tehdyt valmisteet

Toisin kuin maataloudessa, koko ketju samojen sääntöjen piirissä:

- Kalastetut ja kasvatetut
- Jalosteet ja tuotteet
- Kalan tukku- ja vähittäiskauppa
  - Jos kala on kaupassa tuote muiden joukossa, sovelletaan yleisiä sääntöjä

Toimialakohtainen sääntelykehikko

Sovellettavat valtiontukisäännöt vaihtelevat tuetun toimialan ja sovellettavan EU-oikeusperustan mukaan:

- Maatalouden alkutuotanto - aina omat sääntönsä
- Maataloustuotteiden jalostus ja kaupan pitäminen - toimenpiteestä riippuen maataloutta tai yleistä valtiontukea
- Metsätalous - toimenpiteestä riippuen mukana maatalouden säännöissä tai yleisen valtiontuen piirissä
- Kalastus, kalatuotteiden jalostus ja kaupan pitäminen - aina kalastuksen valtiontukisääntöjen mukaan

Osa toimenpiteistä mahdollistettu sekä yleisten että toimialakohtaisten kautta

- Jäsenvaltion valinta tukijärjestelmää suunniteltaessa

De minimis –asetukset toimialoittain

Maatalouden de minimis –asetus (1408/2013)

- Yrityskohtainen raja 20 000 EUR / 3v
- Lisäksi kansallinen tuen enimmäismäärä 55 693 958 EUR / 3v

Kalatalouden de minimis –asetus (717/2014)

- Yrityskohtainen raja 30 000 EUR / 3v
- Tietyt tukitoimenpiteet kielletty, toisin kuin yleisessä de minimiksessä
  - Esim. tuki kalastusalusten hankkimiseen, modernisointiin tai kalastuskapasiteetin kasvattamiseen, suoriin istutuksiin...

Metsätalous luetaan yleisen de minimis –asetuksen soveltamisalaan

Maatalouden ryhmäpoikkeusasetus

- Yhteiset periaatteet täytyttävä
    - Kannustava vaikutus, tuen läpinäkyvyys, kasautuminen, julkaisuvelvoite, Deggendorf, ei tukea vaikeuksissa oleville...
  - Rajatut tukimuodot ja tuettavat kustannukset
    - Pk-yritysten investointituet ml. ympäristö- ja ilmastoinvestoinnit
    - Tuki tietämyksen siirtoon ja neuvontaan
    - Epäsuotuisien sääolojen aiheuttamien vahinkojen tuki
    - Eläintauti- ja kasvintuhoojien aiheuttamien vahinkojen korvaamistuki
    - Tuki maa- ja metsätalouseläimen tutkimus- ja kehitystyöhön
    - Maaseuturahaston osarahoittamien tukien kansallinen lisärahoitus
- + muita

Metsätalouden tukeminen mahdollista vain, jos tuki on osa maaseutuohjelmaa

Maatalouden suuntaviivat

Suuntaviivat mahdollistavat toimenpiteitä, joita RPA ei mahdollista.

Esimerkiksi:

- Rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen
  - Luonnonmukaisen maatalouden kansallinen tuki
  - Tuki tuotantokapasiteetin poistamiseen
  - Metsätalouden kansallinen tuki
- mahdollisia vain komissiolle notifioitavana tukena

Monialaiset tuensaajat

Yrityksellä voi olla sekä yleisen valtioneukisääntelyn että toimialakohtaisen sääntelyn piirissä olevaa toimintaa.

- Ratkaisevaa tällöin, kumpaan tuettu toimenpide kohdistuu
- Toimenpiteen kansallinen sääntely rajaa käytettävät oikeusperustat
- Vaatimuksena toimintojen/kustannusten eriyttäminen, jotta voidaan varmistua, ettei tiukemmin säännelty toimiala hyödy tukitoimenpiteestä

Samalla tuensaajalla voi olla sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa.

- Valtioneukisääntöjä sovelletaan vain taloudellisen toiminnan osalta.
- Esimerkki: yliopisto, joka tekee perustutkimusta ja samalla myy tutkimuspalvelua markkinoilla.

Monialaiset tuensaajat

Esimerkki 1: Tuensaajana maatilamatkailuyritys

- Maatalouden alkutuotanto: maatalouden valtiontukisäännöt
- Matkailutoiminta: yleiset valtiontukisäännöt

Esimerkki 2: de minimis –tuki, tuensaajana maatila + metsätila

- Maatalouden de minimis –tukea alkutuotantoon max. 20 000 EUR / 3v
- Yleistä de minimis –tukea metsätalouteen max. 200 000 EUR / 3v
- Yhteenlasketut de minimis –tuet kuitenkin max. 200 000 EUR / 3v
  - Jos maatalouden kiintiö täynnä, yleistä tukea voi saada enintään 180 000 EUR

Toimenpiteen arviointi

- Onko tuensaaja taloudellinen toimija?
- Onko toimenpide kriteerien mukaan valtiontukea?
- Toimiiko yritys yhdellä tai useammalla toimialalla, jota koskee valtiontuen toimialakohtaiset erityissäännöt?
- Jos yritys toimii usealla toimialalla, mille toimialalle tukitoimenpide kohdistuu?
- Täyttääkö yritys/hanke tukitoimenpiteelle ja toimialalle kansallisesti ja EU-tasolla asetetut ehdot?

Vesa.Kahilampi@mmm.fi
MMM/RO/EUKA

mmm.fi/valtioneuot